

MEGJELENIK
MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . 8 korona
Félévre 4 „
Negyedévre . . . 2 „
Egyes szám ára 16 fill.

ABONYI

U J S A G

TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

MEGJELENIK
MINDEN VASÁRNAP

Felelős szerkesztő és kiadó:

TEMESKÖZY GERZSON

Nyiltterek, hirdetési díjak és előfizetések a szerkesztőséghez küldendők.

I. Ferencz József. Meghalt a király!

Szerdán a reggeli órákban egy megdöbbentő hír járta be városunkat. A hír villámgyorsan terjedt el ősz királyunknak kedden este 9 órakor bekövetkezett haláláról.

Mint mindentűt, ahol magyar szivdobban úgy itti is igaz megilletődést váltott ki e hír a szivekből. Árpád nemzete, amely szent István első Királyunk uralkodásától kezdve le a mai napig mindig megértette a költő szavait: „A legelső magyar ember a király”, — a magyar nemzet mély megilletődéssel értesült apostoli királyunknak váratlanul jött haláláról, amely őt 87-ik évében érte.

Ennek a megilletődésnek lelke van. Ez a meghatottság nem csinált virág, hanem eleven sarjadása millió szivnek szent István birodalmában.

A magyar nemzet hűsége uralkodójának felkent személye iránt nem az alattvalónak kötelességszerű meghódolása, hanem a gyermeknek az édes atya iránt táplált bensőséges, gyengéd ragaszkodása. Ezt a hűséget nagy tradíciók nemes patinája teszi még értékesebbé: az ősök példájának követésében buzgolkodó utódok leplezetlen őszintesége adja meg a magyar lojalitásnak azt a zománczát, amellyel apostoli király iránt viseltetni mindenkor legszebb kötelességének tartotta ez a nemzet.

Nagyon érthető tehát, ha most uralkodójának koporsójánál kicsordul a könny nemzetünk szeméből. Természetes és minden mesterkéeltségtől szent az a fájdalom, amely szivünket e szomorú hír hallatára megkapta.

Majdnem félszázados alkotmányos uralkodásával rá is szolgált I. Ferencz József hűséges nemzetének erre a szeretetére. Alkotmányos uralkodása az alkotmány visszaállításának évével veszi kezdetét. Hogy az elnyomatás idejében nem adatott mód arra, miszerint leg-hivebb magyarjainak jogos kívánságait az uralkodó megismerhesse, azok, akik a diplomácia boszorkány konyhájára

betekinthetnek, ezzel tisztában vannak bizonyosan. A történelem az igazság mértékével megméri még a legnagyobb embereket is és hisszük, hogy azért, mert Ferencz József király megismerhette a magyar nemzetet s szívével közeledni alkalmat nyílt azokhoz, akik szivük teljes odaadásával fáradoztak az uralkodóval való megértés áldásos munkájának létrehozásán, hisszük, hogy ezért a bölcs megértésért, a magyar nemzet alkotmányának visszaadásáért s ez alkotmány biztosította jogainak respektálásáért a história mérlegének serpenyője annak a javára billen, akit legalkotmányosabb uralkodással neveztek el már életében.

Igazán tragikus, hogy aki az európai béke megőrzéséért minden szivdobbanásával élt, halt, a világháború szerencsés végét s az áhitott béke napjának felragyogását már nem érthette meg. A nagyoknak, a kiválasztottaknak e tragikumában osztozik megboldogult királyunk is.

Egy bizonyos, az, hogy nemes egyéniségének jósága, hosszú uralkodása alatt hazánk javára irányult alkotmányos tevékenysége méltóvá teszi őt a magyar nemzet ragaszkodására, kegyeletére, halájjára.

A német erő.

II.

A német és angol közgazdaság belső szerkezetét illetőleg reámutattam arra a nagy különbségre, mi a kettő között van, hogy t. i. Németország nagyszámú szövetkezete és egyesülete segélyvel teljesen zárt egységet alkot, míg Angliában a szövetkezeti termelést, a hasonló célra törekvők egyesülését nem találjuk s a különböző egyéni célokra való törekvés széthúzóvá teszi az angolokat.

Hogy e különbség alapvető fontosságát megérthessük, kiserjük figyelemmel az egyesek lelkében végbemenő folyamatot. A német és angol ember egyaránt szabadnak születik, joga van azt az élethivatást, működési kört vá-

lasztani, mi hajlamanak, életkörülményeinek legjobban megfelel. Mellőzve a nevelés és környezet hatását — vizsgáljuk az egyes ember lelkületének alakulását a két közgazdasági szerkezetben. Törvény nem kényszeríti a német embert a szövetkezetbe való belépésre, — szabadságát, egyéni függetlenségét a maga egészében fenntarthatja, azonban minden törvénynél, minden írott jognál erősebben kényszeríti erre a saját egyéni érdeke. mert akár venni, eladni akar, akár a termelési rendszerén javítani, — a gazdasági élet minden terén és minden mozzanatában szövetkezetet talál s ha tőlük függetlenül velük egy irányban halad, azt tapasztalja, hogy a szövetkezet keretén belül könnyebben is jobban érhet célt, mint azon kívül, mert egyes ember nehezebben, sokkal több kísérletezéssel, küzdelemmel érheti csak el, — ha ugyan elérheti —, amit sok ember könnyen, mert a kísérletezés, küzdelem, erőki-fejtés és anyagi áldozatok sok ember között oszlik meg. Ha pedig a szövetkezet ellen, mint versenytárs kénytelen fellépni, — eladásnál vagy vételnél-szintén azt tapasztalja, hogy a szövetkezettel szemben ő a gyengébb, ő marad alul. Így saját jól felfogott érdeke arra készíti, hogy a szövetkezet, egyesület tagja legyen. Ez az elhatározása az első lépés a lelki átalakuláshoz.

Miután tagja lett a szövetkezetnek, lassanként reájön, hogy a szövetkezetből csak úgy lesz haszna, ha részt vesz ő is teljes erővel támogatja a szövetkezett társai együttes célját, lelke lassanként átalakul, reájön, hogy saját céljait akkor éri el legbiztosabban, ha közös céljuk érdekében a többiekért is dolgozik, hogy ne nézze egyedül csak a saját érdekét, — hanem másokra is legyen tekintettel, saját érdekében a többiekért is dolgozik, hozzászokik, hogy ne nézze egyedül csak a saját érdekét. — hanem másokra is legyen tekintettel, saját érdekében a többiekért is figyelembe veszi, — szóval gondolkodásába bizonyos fokú önzetlenség is férközik, az én helyét a mi foglalja el. Az az önző önzetlenség a

kapocs, még pedig minden írott törvénynél, minden egyéb kényszernél erősebb kapocs, mert az egyéni érdek kényszere, mi a német állampolgárt a közgazdaság szerkezetébe bekapcsolja, ennek érdekében való munkálkodásra kényszeríti, annak munkás tagjává teszi, ki átéri, hogy nemcsak önmagáért, hanem másokért is, — az egész német népert dolgozik, viszont csak ez a német közgazdasági szerkezet biztosítja neki a lehető legjobban saját egyéni érdekeinek a megvalósulását. Így a saját önzése — önzetlenségre kényszeríti.

Viszont Anglia közgazdasága teljesen az egyéni, az egyéni munkán alapszik, — ott szövetkezeteket, erőteljes szövetkezeti életet nem találunk, ott mindenki csak magának, — magáért dolgozik. Angliában csak az angol világalalom eszméje tartja össze az embereket, — oly közbenső összekötő kapcsot, amilyen a szövetkezet, ami az élet minden megnyílvánulásánál a közös, együttes munkára, a mások érdekében is kifejtendő munkálkodásra minduntalan serkenti, — nem találunk.

Természetesen a németégnél sem terjed ez az együttes munka és a vele járó önzetlenebb gondolkodás a faji érdekeket, nem foglalja magába az emberiséget, mi ma — mikor a nacionalizmus az uralkodó eszme — nem is lenne lehetséges.

Viszont a faji érdekek körében, vagy ezen belül a közgazdasági szerkezetben megtanult együttérzés — együttmunkálkodás az oka annak, hogy ahol a némettség fellép, — egyesült erővel tud fellépni és hasonló nagy, vagy még nagyobb erőkkel szemben is fölénybe jut.

Dr. R. E.

Menekültjeinkről.

II.

Csodák, csodája! Dicső hadseregeink és hűséges szövetségeseink tigris módjára vetették rá magukat a betolakodott ellenségre és több döntő csata után át zavarták őket a határon úgy, hogy még irmaguk sem maradt itt fegyveres ellenség egy sem. Eme dicső haditény után ütött sokat szenvedett menekültjeinknek a visszatérés órája; hamarabb ütött, mintsem remélték. És jött a p rancs a visszautazásra. Az öröm leírhatatlan. Lázás izgalommal szedik össze podgyászaikat. Ki, a városháza elé! Estére kiűnnek vannak a vasúti állomás pályaudvarán. Hosszu menekültzárított vonat érkezik. A kényelmes pulmann kocsiokba egy-kettőre behurcolkodnak. Várnak és várnak, de a vonat csak nem akar

megindulni, nem akar indulni, pedig a 380 udvarhely megyei menekült mindegyike ég a hazatérés vágyától. Azt sem bánják ha kormos falakból és üszkös gerendákból is áll már az az édes otthon, csak haza! haza! A vonat csak áll a sötét éjszakában. Egy egész éjszakai várakozás után menekültjeinknek le kellett osendesedniök vágyaikat s bele kellett nyugodniok a változhatatlanba. Elháríthatatlan forgalmi akadályok miatt csak néhány nap múlva utazhatnak — szól a parancs — s menekültjeink lehangolva tértek vissza a városba, ismert otthonukba.

Emult végre a néhány nap is és bekövetkezett égre az elutazás lehetősége. Vágyaik ujból tápot nyertek, lelkük szárnyra keltek s mindenütt elüszáldostak a trüszkölve rohanó vonat előtt, hogy minél előbb, hamarabb a vonatról eljussanak özont lehelő, barátságosan hívogató hegyek aljába, ahol talán egy romhalmaz jelzi azt a kis hézat, amelyet meneküléssükkor muskáltis, tisztára csiszolt ablakkal hagytak el őzizetlenül, az ajtókat be sem zárva, telt kamrával, hóféhér párnáktól dagadó ágygyal, terített asztallal, közepén még fel sem szelt frissen sült kenyérral, mellette kancsóban úde forrással. Ki tudja? Ki tudja, hogy inegérkeztek-e, avagy még most is ott vergődnek valahol a hazavezető utvonalon valamelyik kitérőjén. Semmi hír felőlük. Elmentek — s nincs tovább. Pedig de szeretnők tudni, ki és hogyan, milyen állapotban találta kis otthonát, a mezőn maradt törökbuszát (kukoricát) pityókát (krumplit). Vajjon az öreg Simó Sándorné rátalál-e még öregebb életársára, hőseges hitvesére, akiért Abonyban annyit sirdogált, könnyezett és aki csak azért maradt otthon, hogy az ősi munkát elvégezhesse. S aztán, a 62 éves súlyos beteg özvegy Kerestay Lólicné Kobátfalváról vajjon részesült-e abban az égi kegyben, hogy óhajához képest kis faluja árnyas temetőjében pihenhesse ki az átélit szenvedések millió gyötrelmeit, avagy talán sietett az irgalmas halál s valahol az út mellett vetejt neki örök nyugtot adó ágyat? Erre sincs válasz. Hát ti, a híres 48-as ágyuöntőnek, Gábor Áronnak ivadéka, és ti kolozsiai elertétek-e szerencsésen Máréfalvadt s aztán örültetek-e, vagy összefacsarodott-e sziveitek, amikor kedves falutok határát átléptétek? Mit sem tudunk!

Anyit egész bizonyosan tudunk, hogy mi szereltünk titeket, mint édes testvéreinket. Nem küldtünk, mégis elmentetek. Isten veletek!

(Folyt. köv.)

H I R E K.

Az V. magyar hadikölcsönre jegyzéseket elfogad 1916. decz. hó 22-ig A pestmegyei abonyi takarékp.

— Hőseink emlék szobrára Veverán Istvánné tanítónő osztályainak növendékei által gyűjtött rézneműek árából 5 kor. B. Király János szintén 5 kor. adományozott.

— **Katonáink árvái** javára Szűcs Sándorné 10 koronát adományozott Lévay Mihály orsz. képviselőnk kezébe.

— **Ő Felsége a katonák karácsonyáért.** A Hadségfővezető Hivatal és a Vöröskereszt együttes karácsonyi akciója egyre szélesebb arányokat ölt. Ő Felsége a király az idén is elsőnek jelentkezett a harctéri hősk karácsonyi megajándékozására: magánpénztárából 10.000 koronát utalt ki az akcióra, melyet egébként is legmelegebb pártfogásáról biztosított.

— **Menekültjeink javára adományoztak:** Kovács István 10 k. Egedy Mihály 30 k. Egedy f. Józsefné 40 k. Veverán Istvánné 20 k. Veverán Istvánné osztályának gyűjtése 120 k. Turi István (Törtel) 20 k. öz. Weisz Adolfné 10 k.

— **Az épületeken levő rézanyag lefoglalása.** A honvedelmi miniszter a hivatalos lapban rendeletet tesz közzé, a melylyel az épületek fedésére használt vörösrézanyagot, valamint a villámhárítók vörösrézanyagát, hadicélokra lefoglalja. A lefoglalás kiterjed az összes alkatrészekre: rézietőkre, kupolák, tetőpárkányok, díszítések, csatornák rézanyagára.

— **Négy családtagtól fölfelé a hadisegélyt felemelték.** Eddig akként állapították meg a hadisegélyt, hogy ennek összege nem haladhatta meg a hadbavonult átlagos keresetét. Így történt tehát, hogy a 8—9 gyermekes család is annyit kapott, mint a 2—3 gyermekes. Most azondan már másként lesz az intézkedés, amennyiben a hadisegélyt a családtagok számának arányában fölemelik és pedig négytagú családól felfelé.

— **A háboruban elesettek örökösének illetéke.** Az 1916. évi XXVII. törvénycikk tudvalegileg ny intézkedik, hogy a hősi halált haltak vagy a harctéren szerzett betegség következtében elhaltak örökösai huszezer koronáig terjedő örökség után örökösödési díjat nem fizetnek, huszezer koronától ötvenezer koronáig pedig az illeték negyedét, ötvenezer koronától százezer koronáig pedig felét kell fizetni. A törvényt most léptették életbe s miután aunk 1914. augusztusig visszaható hatálya van, azok, akik a háboruban elesett örökhagyók hagyatéka után rendes illetéket fizettek, jól tessék, ha visszatérítés iránti kérvényüket beadják a pénzügyminiszteriumhoz.

Pk. 3965./1916.

Hirdetmény.

A czeglédi kir. jbiróság közhírré teszi, hogy az állítólag elveszett következő okirat: „az Egyesült Czeglédi Ipar, Kereskedelmi és Népbank r. t. abonyi fiókintézete által, Halasi István nevére kiállított, III. lőkekönyv, 765. lapszámu és 120. K betűlet tartalmazó beteti könyv megsemmisítése iránt az eljárást Halasi István abonyi lakos kérelmére folytatnia tette. Ennélfogva felhívja az említett okirat birtokosát, hogy a jelen hirdetménynek a Budapesti Közlönyben történt harmadszori beiktatását követő naptól számított egy év alatt az okiratot a bíróságnál mutassa be, mert ellenkező esetben a bíróság azt a jeltett határidő eltelte után a folyamodó újabb kérelmére semmisnek fogja nyilvánítni.

Czegléd, 1916. november 9. n. Domány s. k. kir. jb.

A kiadmány hitelűl:

Veres Sándor, sk. irodatiszt. Ph.